

A talajmegfigyelési irányelv – az egészségesebb és fenntarthatóbb talajokért Európában

Автор(и): Растителна защита
Дата: 01.12.2025 Брой: 12/2025

Szeptember végén az Európai Parlament (EP) elfogadta a talajmegfigyelési irányelvet, amelynek célja, hogy 2050-re az EU-ban minden talaj jó egészségi állapotban legyen. Az intézkedés az Unió „nulla szennyezés” célkitűzésének része, és egy harmonizáltabb rendszert vezet be a talajminőség ellenőrzésére, anélkül, hogy új kötelezettségeket róna a gazdákra és erdészekre. Ez kulcsfontosságú lépés az egészségesebb és fenntarthatóbb talajok felé, amelyek létfontosságúak az élelmezésbiztonság, a tiszta víz és a környezet szempontjából.

Egészséges talajok az egészséges élelmiszerekért és a fenntartható mezőgazdaságért

Az Európai Bizottság (EB) adatai szerint az EU-ban a talajok 60-70%-a egészségtelen állapotban van – az urbanizáció, az intenzív mezőgazdaság és az éghajlatváltozás miatt. Ez rontja a mezőgazdasági területek termelékenységét, és növeli az ökoszisztéma helyreállításának költségeit, melyeket évente legalább 50 milliárd euróra becsülnék.

Az új törvény biztosítani fogja, hogy minden tagállam nyomon kövesse és felmérje talajainak állapotát, a talajegészség fizikai, kémiai és biológiai mutatóira vonatkozó közös kritériumok felhasználásával.

Az irányelv értelmében a tagállamok nyomonkövetési rendszereket hoznak létre a területükön található talajok fizikai, kémiai és biológiai állapotának felmérésére, egy közös uniós módszertan alapján. Rendszeresen jelentenek majd a Bizottságnak és az Európai Környezetvédelmi Ügynökségnek a talajegészség állapotáról, a talajfoglalásról és a szennyezett területekről, biztosítva az összehasonlítható adatok rendelkezésre állását az EU-ban, és lehetővé téve a koordinált fellépéseket a talajdegradáció kezelésére. Lépéseket tesznek az egyre nagyobb aggodalomra okot adó szennyező anyagok, mint például a PFAS („örökké tartó vegyi anyagok”) *, peszticidek és műanyag mikrorészecskék nyomon követésére is.

Az irányelv nem ró új kötelezettségeket a gazdákra és a földtulajdonosokra. Ehelyett a tagállamoknak támogatást és tanácsot kell nyújtaniuk a gazdálkodóknak a talaj rugalmasságának és egészségének javítása érdekében.

A támogatás magában foglalhat képzéseket, független tanácsadást, kutatási tevékenységeket és tudatossági kampányokat a talajvédelem előnyeiről. Ezenkívül az államok rendszeresen felmérik a gazdák és erdészek számára a talajegészség javításával kapcsolatos pénzügyi költségeket.

A potenciálisan szennyezett talajok térképe

Az irányelv hatálybalépésétől számított 10 éven belül minden EU-tagállamnak nyilvános jegyzéket kell készítenie a potenciálisan szennyezett területekről, és intézkedéseket kell tennie, ha emberi egészségre vagy a környezetre veszélyt jelent.

Létrehoznak egy figyelőlistát is az újonnan megjelenő anyagokról, amelyek veszélyt jelenthetnek a talajokra, beleértve a PFAS („örökké tartó vegyi anyagok”) és a peszticideket.

Az irányelv az EU Hivatalos Lapjában való közzétételétől számított 20 napon belül lép hatályba, és a tagállamoknak három évük lesz annak átültetésére.

A nehéz út egy uniós talajmegfigyelési törvény jogi kerete felé

Bár számos uniós jogalkotási aktus és szakpolitikai eszköz kapcsolódik a talajvédelemhez, a talajok uniós szinten hiányolják a dedikált jogi keretet, mint amilyen más kulcsfontosságú ökoszisztémák (víz, levegő, tengeri környezet) esetében létezik. 2021 novemberében, az EU 2030-ra szóló biodiverzitási stratégiájának részeként, a Bizottság elfogadta az új uniós talajstratégiát, melynek fő célja, hogy 2050-re az EU-ban minden talaj jó állapotban legyen. A stratégia rámutat arra is, hogy a dedikált uniós jogszabályok hiánya a talajdegradáció egyik fő oka. Ennek a problémának a megoldásaként 2023 júliusában a Bizottság javasolta a talajmegfigyelési törvényt.

**A per- és polifluoralkil anyagok (PFAS) csoportja, amely több mint 4700 vegyi anyagból áll, széles körben használt mesterséges vegyi anyagokat tartalmaz, amelyek idővel felhalmozódnak az emberi szervezetben és a környezetben. Ezeket az anyagokat „örökké tartó vegyi anyagoknak” nevezik, mivel rendkívül tartósak a környezetben és az emberi szervezetben. Egészségügyi problémákat okozhatnak, mint például májkárosodás, pajzsmirigybetegettség, elhízás, reprodukciós problémák és rák.*

Többet a témáról:

Az első európai talajegészségügyi törvény – valósággá válik-e?